

Теорія і методика професійної освіти

УДК 37.013.2:159.942:316.454.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17410487>

**Роль soft skills у сучасній освіті: від розвитку емоційного інтелекту до
лідерських навичок**

Мізюк Вікторія Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління,
адміністрування та інформаційної діяльності, Ізмаїльський державний
гуманітарний університет, вул. Ріпина, 12, Ізмаїл, Одеська обл., Україна, 68610,

<https://orcid.org/0000-0001-8291-6597>

Кирста Наталія Романівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти, Карпатський національний університет імені
Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76018,

<https://orcid.org/0000-0002-6777-4890>

Дідух Ірина Ярославівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та
соціальної роботи, Карпатський національний університет імені Василя
Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76018,

<https://orcid.org/0000-0002-0626-9874>

Прийнято: 05.10.2025 | Опубліковано: 22.10.2025

***Анотація:** У статті здійснено науково-теоретичне обґрунтування ролі
soft skills у сучасній системі освіти, розкрито їх взаємозв'язок із розвитком*

емоційного інтелекту та формуванням лідерських компетентностей. Визначено, що гнучкі навички є основою ефективної соціальної взаємодії, професійного становлення та особистісного розвитку здобувачів освіти.

Метою дослідження є узагальнення сучасних теоретичних і практичних підходів до формування *soft skills* у здобувачів освіти різних вікових періодів і виявлення ролі емоційного інтелекту та лідерських якостей у цьому процесі.

Методи. Методологічну основу дослідження становлять наукові методи аналізу, синтезу та порівняння, узагальнення наукових джерел, системно-структурний і компетентнісний підходи.

Результати. У процесі дослідження виявлено, що формування *soft skills* у закладах освіти має базуватися на інтеграції тренінгових, проєктних, коучингових та імерсивних методів. Обґрунтовано необхідність системного підходу до формування *soft skills*, який охоплює всі рівні освіти від дошкільної до вищої. На основі аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду узагальнено ефективні педагогічні моделі, які сприяють розвитку комунікації, критичного мислення, емоційної культури, командної роботи та лідерства. Доведено, що використання VR/AR технологій підсилює емоційну залученість здобувачів освіти, стимулює розвиток емпатії, саморегуляції і співпраці. Запропоновано практичні рекомендації щодо формування *soft skills* через безперервну освіту, починаючи з дошкільного рівня, де відбувається закладання емоційної основи, та завершуючи вищою освітою, де ці навички набувають професійної спрямованості. **Висновки.** Розвиток *soft skills* є визначальним чинником підготовки особистості до життя в умовах цифрової економіки, сприяє підвищенню соціальної відповідальності, здатності до саморозвитку й управління емоціями. Отримані висновки можуть бути використані в практиці педагогічної освіти, професійній підготовці майбутніх фахівців, а також у розробленні навчальних програм і тренінгових курсів, спрямованих на розвиток емоційного інтелекту та лідерських компетентностей.

Ключові слова: гнучкі навички, емоційний інтелект, лідерство, соціальна компетентність, педагогічні технології, дошкільна освіта, вища освіта.

The role of soft skills in modern education: from the development of emotional intelligence to leadership skills

Viktoriia Miziuk

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Department of Management, Administration and Information Activities, Izmail State University of Humanities, 12 Ripina Str., Izmail, Odessa region, 68610, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0001-8291-6597>

Nataliia Kyrsta

Candidate of Pedagogical Sciences, Docent, Docent of the Department of Theory and Methods of Nursery and Special Education, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 57 Shevchenko Str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-6777-4890>

Iryna Didukh

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 57 Shevchenko Str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-0626-9874>

***Abstract:** The article provides a scientific and theoretical justification of the role of soft skills in the modern education system, reveals their relationship with the development of emotional intelligence and the formation of leadership competencies. It is determined that flexible skills are the basis of effective social interaction,*

professional development and personal development of education seekers. **The purpose of the study** is to generalize modern theoretical and practical approaches to the formation of soft skills in education seekers of different age periods and identify the role of emotional intelligence and leadership qualities in this process. **Methods.** The methodological basis of the study is scientific methods of analysis, synthesis and comparison, generalization of scientific sources, system-structural and competency approaches. **Results.** In the process of the study, it was revealed that the formation of soft skills in educational institutions should be based on the integration of training, project, coaching and immersive methods. The need for a systemic approach to the formation of soft skills, which covers all levels of education - from preschool to higher education, is substantiated. Based on the analysis of domestic and international experience, effective pedagogical models that contribute to the development of communication, critical thinking, emotional culture, teamwork and leadership are summarized. It is proven that the use of VR/AR technologies enhances the emotional involvement of students, stimulates the development of empathy, self-regulation and cooperation. Practical recommendations are proposed for the formation of soft skills through continuous education, starting from the preschool level, where the emotional foundation is laid, and ending with higher education, where these skills acquire a professional orientation. **Conclusions.** The obtained conclusions indicate that the development of soft skills is a determining factor in preparing an individual for life in the digital economy, contributes to increasing social responsibility, the ability to self-development and manage emotions. The obtained conclusions can be used in the practice of pedagogical education, professional training of future specialists, as well as in the development of curricula and training courses aimed at the development of emotional intelligence and leadership competencies.

Keywords: flexible skills, emotional intelligence, leadership, social competence, pedagogical technologies, preschool education, higher education.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому середовищі відбувається глибока трансформація змісту та методів навчання, що зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, інформаційному та технологічному розвитку суспільства. Від педагога сьогодні очікують не лише високого рівня професійної компетентності, але і здатності формувати у здобувачів освіти гнучкі навички – *soft skills*, які визначають ефективність взаємодії, емоційну зрілість і здатність до лідерства. Потреба в розвитку цих навичок виявляється на всіх етапах освіти від дошкільної до вищої, оскільки саме в ранньому віці закладаються основи емоційного інтелекту, а в студентському середовищі відбувається їх системна інтеграція в професійну діяльність [1; 2, с. 24–26].

Актуальність проблеми зумовлена глобальними викликами ХХІ століття, коли автоматизація та цифровізація змінюють ринок праці, вимагаючи від людини не тільки знань, але і розвинених комунікативних, емоційних та організаційних умінь. Саме *soft skills* визначають конкурентоспроможність фахівців, їхню здатність до адаптації, креативності та саморозвитку [3, с. 26–27; 4]. У системі освіти це означає перехід від знаннєвої до компетентнісної парадигми, у центрі якої постає гармонійний розвиток особистості. Особливої ваги набуває формування емоційного інтелекту як базового компонента *soft skills*, що забезпечує розуміння власних емоцій, емпатію й ефективну взаємодію. Його розвиток із дошкільного віку підвищує соціальну адаптацію та здатність до співпраці, а в студентському середовищі трансформується в лідерські компетентності, які забезпечують професійну самореалізацію.

Отже, у сучасній освіті проблема розвитку *soft skills* постає як ключовий чинник підготовки дитини, учня чи студента до ефективного життя у складному, багатовимірному світі. Саме тому системне вивчення шляхів формування гнучких навичок, починаючи з дошкільної освіти та завершуючи вищою школою, є важливим науковим і практичним завданням, що вимагає інтеграції психологічних, педагогічних і соціальних підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та розвитку soft skills у педагогічній теорії і практиці в останні роки набула особливої уваги як в Україні, так і у світі. А. Синиця визначає soft skills як багатовимірну систему комунікативних, емоційних і поведінкових умінь, які впливають на ефективність міжособистісної взаємодії, саморозвитку та професійної діяльності. Учений наголошує, що їх розвиток повинен стати стратегічним завданням освіти, починаючи з дошкільного віку, коли закладаються базові соціально-емоційні якості [5].

У наукових працях українських дослідників значна увага приділяється розвитку soft skills у системі вищої освіти. Так, І. Дорожко, О. Малихіна та Л. Туріщева підкреслюють, що лідерські компетентності є показником професійної зрілості студентів, оскільки вони сприяють формуванню здатності до командної роботи та прийняття відповідальних рішень [6]. На думку Н. Степанової, розвиток soft skills майбутніх педагогів ефективно відбувається в результаті інтеграції соціально орієнтованих практичних завдань у навчальні курси, що сприяє становленню лідерської мотивації [7]. У дослідженні О. Протаса, І. Форостюк та О. Дещенка обґрунтовано необхідність інноваційного підходу до впровадження гнучких компетентностей у програми закладів вищої освіти (ЗВО), що забезпечує їхню практичну спрямованість [8]. У свою чергу, С. Литвинова доводить ефективність імерсивних технологій у розвитку емоційного інтелекту учнів, які формують емпатію, самоусвідомлення та соціальну взаємодію [9]. Водночас А. Чобанян зазначає, що формування soft skills у дітей із порушеннями інтелектуального розвитку сприяє їхній соціальній адаптації і компенсує труднощі комунікації [10].

Міжнародний досвід розширює розуміння феномену soft skills як багатовекторної системи компетентностей. Так, С. Шаріпов та А. Джаббарова підкреслюють, що розвиток емоційного інтелекту є основою лідерства в освітніх і управлінських контекстах [11]. Схожу позицію займають І. Коронадо-

Мальдонадо та М. Бенітес-Маркес, які у своєму гібридному огляді зазначають, що саме поєднання емоційного інтелекту та командної взаємодії визначає ефективність лідерських моделей у сучасному суспільстві [12]. У статті М. АльАфнан, С. Дішарі та С. МохдЗукі, наголошено, що в епоху штучного інтелекту найбільш затребуваними стають навички ефективної комунікації, критичного мислення та творчого письма [13]. Також С. Батаклар і З. Той на прикладі студентів технічних спеціальностей у Туреччині довели, що спеціально розроблений курс із розвитку soft skills забезпечує зростання показників комунікативності, відповідальності та здатності до лідерства [14].

У контексті музично-педагогічної освіти О. Козій розглядає soft skills як чинник розвитку емоційної культури майбутніх учителів мистецтва, зокрема диригентів, вказуючи, що вміння керувати власними емоціями безпосередньо впливає на якість творчої діяльності [15]. Водночас І. Камінська додає, що педагогічні колективи, орієнтовані на розвиток soft skills, демонструють вищий рівень якості освітнього процесу, адже «м'які навички» забезпечують ефективну взаємодію всіх учасників освітнього середовища [16].

У дослідженні Л. Лохвицької та ін. (2025) представлено емпіричне обґрунтування використання e-learning для розвитку soft skills взаємодії із навколишнім середовищем у дітей шестирічного віку в дошкільних освітніх закладах України та Франції. Ключові результати вказують на доцільність інтеграції цифрових інструментів для формування навичок взаємодії, що включає як теоретичне осмислення сутності e-learning, так і практичні рекомендації щодо його організації [17].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри широкий спектр проведених досліджень, залишається недостатньо розробленою інтегрована модель формування soft skills, яка б охоплювала безперервність розвитку від дошкільного до університетського рівня. Недостатньо також вивчено питання взаємозв'язку між емоційним інтелектом і лідерськими

компетентностями в ранньому віці, адже більшість досліджень акцентують на студентській чи професійній аудиторії. Крім того, спостерігаються розбіжності між теоретичними підходами та практичними методиками формування soft skills у закладах освіти, що вимагає подальшого наукового осмислення та розроблення педагогічних технологій, адаптованих до різних вікових груп.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є узагальнення сучасних теоретичних і практичних підходів до формування soft skills у системі освіти на різних рівнях від дошкільного до вищого, а також виявлення ролі емоційного інтелекту та лідерських компетентностей у розвитку особистості. Для досягнення поставленої мети у дослідженні визначено такі завдання:

1. Дослідити теоретичні засади формування soft skills у дошкільній, загальній середній і вищій освіті, розкрити їх взаємозв'язок з емоційним інтелектом та лідерством.

2. Проаналізувати сучасні вітчизняні та зарубіжні підходи до розвитку гнучких навичок у здобувачів освіти, виокремивши ефективні педагогічні моделі, технології та інструменти.

3. Сформулювати рекомендації щодо удосконалення системи формування soft skills у закладах освіти різних рівнів, зокрема через інтеграцію тренінгових, проектних та імерсивних методів навчання, спрямованих на розвиток емоційного інтелекту і лідерських компетентностей.

Методи. Методологічну основу дослідження становлять методи аналізу, синтезу та порівняння для узагальнення наукових джерел. Використано системно-структурний підхід для вивчення взаємозв'язку soft skills, емоційного інтелекту та лідерських компетентностей. Застосовано компетентнісний підхід для оцінки ефективності педагогічних моделей формування гнучких навичок у здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Феномен soft skills або гнучких навичок розглядається сучасною наукою як багатовимірною системою вмінь, що охоплює комунікативні, емоційні та поведінкові компоненти особистості. Soft skills є комплексом неспеціалізованих компетентностей, який визначає ефективність міжособистісної взаємодії, здатність до саморозвитку й успішної професійної діяльності [5, с. 190–191]. Розвиток таких навичок має розпочинатися ще з дошкільного віку, оскільки саме тоді закладаються базові соціально-емоційні якості особистості.

На етапі дошкільної освіти пріоритетним є формування емоційного інтелекту дитини – здатності розпізнавати і керувати власними емоціями та розуміти почуття інших. Ранній розвиток емоційного інтелекту сприяє кращій соціальній адаптації та емпатії. Так, Ю. Коробко та ін. доводять, що емоційна компетентність дітей дошкільного та молодшого шкільного віку виступає фундаментом подальшого когнітивного розвитку й успішної соціалізації [1]. Водночас дослідження А. Чобанян щодо дітей з особливими освітніми потребами показало, що набуття гнучких навичок, зокрема базових комунікативних та емоційних умінь, допомагає компенсувати труднощі соціальної адаптації у початковій школі [10, с. 39–40]. Отже, на дошкільному та молодшому шкільному етапі soft skills передусім проявляються через емоційну грамотність, емпатію та навички взаємодії, які створюють підґрунтя для подальшого розвитку особистості.

У загальній середній освіті розвиток soft skills інтегрується у зміст навчальних предметів і позакласну діяльність, формуючи у здобувачів навички співпраці, комунікації, саморегуляції та критичного мислення. Використання інтерактивних методик і цифрових технологій, наприклад, віртуальної (VR) і доповненої реальності (AR), навчальні ігри, симуляції тощо, сприяє підвищенню емоційної залученості. Наприклад, С. Литвинова розробила технологію застосування VR/AR у навчальному процесі, довівши, що занурення у віртуальні

сценарії підсилює розвиток емпатії, самоконтролю та комунікативності. Вона також пропонує диференційоване використання цих інструментів, а саме AR – у початковій школі для емоційної грамотності, VR – у старшій для тренування лідерських якостей [9, с. 146–148]. Такий підхід підтверджує, що шкільний період є оптимальним для формування базових soft skills і розвитку лідерського потенціалу у здобувачів.

На рівні ЗВО формування soft skills переходить у площину свідомого та цілеспрямованого вдосконалення професійно значущих компетентностей. Доросла молодь (студенти) опановує складніші soft skills, серед яких уміння лідерства посідає ключове місце. Саме лідерські компетентності є визначальним показником професійної зрілості студентів, оскільки передбачають здатність організувати командну діяльність, приймати відповідальні рішення й ефективно співпрацювати задля спільного результату [6, с. 92–93]. Паралельно з цим Н. Степанова доводить, що розвиток soft skills майбутніх педагогів прискорюється за умови впровадження практикоорієнтованих завдань у навчальні курси. Зокрема, інтеграція в курс громадянознавства проєктів соціальної активності й обговорення суспільних проблем формує ціннісно-мотиваційну складову лідерства у студентів педагогічних спеціальностей [7, с. 36–37].

Таким чином, у вищій школі відбувається «перезбір» набутого в попередні роки досвіду soft skills, коли базова емоційна компетентність трансформується в зрілий емоційний інтелект і служить підґрунтям для розвитку харизми та лідерських якостей. Міжнародні дослідження підтверджують цей взаємозв'язок, тому що високий рівень емоційного інтелекту є критичним чинником успішного лідерства, оскільки забезпечує ефективну комунікацію, прийняття рішень і розв'язання конфліктів у колективі [11, с. 225–227]. Аналогічно, емоційно компетентні керівники покращують командну динаміку та бізнес-результати, позитивно впливаючи на мотивацію і ставлення співробітників до роботи [12].

Ключові аспекти розвитку soft skills залежно від рівня освіти та їхній зв'язок із емоційним інтелектом і лідерськими якостями узагальнено у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні аспекти розвитку soft skills на різних рівнях освіти

Рівень освіти	Ключові soft skills	Зв'язок з емоційним інтелектом (EI)	Відображення лідерських якостей
Дошкільна	Емпатія, комунікація, саморегуляція	Розвиток здатності розпізнавати власні та чужі емоції, формування емоційної чутливості	Прояв ініціативи в спільних іграх, уміння домовлятися та допомагати іншим
Загальна середня	Співпраця, відповідальність, самоконтроль	Розвиток навичок емоційного самоконтролю, вирішення конфліктів, емпатії	Участь у групових проєктах, шкільному самоврядуванні, прийняття спільних рішень
Вища	Лідерство, критичне мислення, комунікація	Зрілість емоційної компетентності, уміння керувати емоціями в колективі	Організація команд, управління проєктами, ухвалення рішень із урахуванням почуттів інших

Джерело: узагальнено авторами на основі аналізу [1; 6, с. 92–93; 7, с. 36–37; 9, с. 146–148; 10, с. 39–40; 11, р. 225–227; 12; 18].

За останні роки сформовано широкий спектр підходів до розвитку soft skills у здобувачів освіти – від інноваційних українських методик до зарубіжних програм. Вітчизняні науковці активно досліджують шляхи інтеграції гнучких навичок у навчальний процес. Зокрема, О. Протас, І. Форостюк та О. Дещенко запропонували комплексну модель формування soft skills у ЗВО, який поєднує академічну підготовку з тренінговими технологіями, командними проєктами та коучинговими сесіями [8]. Такий підхід забезпечує розвиток комунікативних, організаційних і лідерських умінь, а українська освітня практика поступово переходить від декларування важливості soft skills до їхнього системного формування засобами сучасних педагогічних технологій.

Зарубіжні підходи до розвитку soft skills вирізняються практичною спрямованістю й орієнтацією на потреби ринку праці. У країнах ЄС і США активно впроваджуються навчальні курси та тренінги, спрямовані на розвиток

комунікації, креативності, лідерства та командної взаємодії. Так, у Туреччині реалізовано експериментальний курс для студентів інженерних спеціальностей, який засвідчив підвищення рівня комунікативності, відповідальності та лідерських якостей. Автори підкреслюють, що ефективність забезпечили практичні завдання, ділові ігри та моделювання професійних ситуацій, що наблизили навчання до реальних умов діяльності [14, с. 152–154]. У таблиці 2 узагальнено ефективні педагогічні моделі та інструменти розвитку soft skills, виявлені в сучасній практиці української і зарубіжної освіти.

Таблиця 2

Ефективні педагогічні моделі та інструменти розвитку soft skills у сучасній освітній практиці

Підхід / модель	Сутність і педагогічна цінність	Приклади реалізації
Інтеграція soft skills у навчальні програми	Включення тренінгових модулів і командних завдань у зміст дисциплін для розвитку комунікації, організації та лідерства	Програма «Soft Skills у ЗВО України», модель інтеграції теорії і практики
Тренінгово-коучингові технології	Акцент на формуванні комунікаційних, емоційних та управлінських навичок у безпечному середовищі	Курси саморозвитку для студентів, воркшопи з емоційного лідерства
Проектно-орієнтоване навчання	Розвиток співпраці, відповідальності, ініціативності через участь у соціальних і дослідницьких проєктах	Громадянознавчі курси у ЗВО, учнівські соціальні ініціативи
Імерсивні технології (VR/AR)	Створення навчальних ситуацій для тренування емпатії, емоційного самоконтролю, командної роботи	Використання VR-сценаріїв для розвитку емоційного інтелекту та лідерства
Спеціалізовані курси soft skills	Цілеспрямоване опанування навичок комунікації, лідерства, креативності; акцент на практичних завданнях	Курс «Soft Skills for Engineers» (Туреччина), підвищення комунікації і відповідальності

Джерело: узагальнено авторами на основі [1; 6, с. 92–93; 8; 9, с. 146–148; 10, с. 39–40; 11, р. 225–227; 12; 18].

На основі проведеного аналізу теоретичних засад і сучасних практик сформульовано низку рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності формування soft skills у системі освіти. Центральною ідеєю рекомендацій є

інтеграція розвитку soft skills у всі рівні освіти (від дошкілля до вищої школи) через формування емоційно та соціально компетентної особистості. Особливу увагу слід приділяти методам, що безпосередньо розвивають емоційний інтелект і лідерство.

Упровадження тренінгових форм навчання передбачає систематичне використання інтерактивних тренінгів, рольових ігор, воркшопів для розвитку комунікації, саморегуляції і лідерських якостей. У дошкільній і шкільній освіті це можуть бути заняття з емоційної грамотності, а у старших класах і ЗВО – тренінги з командної роботи, публічних виступів та тайм-менеджменту. Такі практики формують безпечне середовище для соціального навчання та підвищують рівень soft skills.

Варто відзначити, що проектна діяльність і командна робота мають стати постійною складовою навчального процесу. Рекомендується впроваджувати колективні навчальні і соціальні проекти, що розвивають відповідальність, комунікацію та ініціативність. Для молодших учнів це можуть бути творчі завдання, для підлітків – волонтерські або дослідницькі проекти, для студентів – практикоорієнтовані кейси. Такий підхід ефективно формує лідерські компетентності.

Також імерсивні технології, зокрема VR та AR, доцільно активніше застосовувати для розвитку емпатії, емоційної стійкості та співпраці. Імерсивні симуляції допомагають учням і студентам тренувати соціально-емоційні навички в безпечних умовах і сприяють підвищенню рівня емоційного інтелекту [9, с. 135–137]. З іншого боку, розвиток емоційного інтелекту та лідерства має бути інтегрованим елементом навчальних програм. Освітні модулі варто присвячувати управлінню емоціями, розвитку емпатії, командній динаміці та прийняттю рішень. Для студентів ефективними є спецкурси з емоційного лідерства, а у школі – залучення дітей до ролей координаторів чи старост [12].

Підготовка педагогічних кадрів є необхідною умовою ефективного розвитку soft skills. Педагогам слід надавати можливість підвищення кваліфікації з методик фасилітації, коучингу та розвитку емоційного інтелекту. Доцільно створювати практичні посібники, тренінги та професійні спільноти для обміну досвідом. Формування культури, орієнтованої на розвиток soft skills, підвищить мотивацію всіх учасників освітнього процесу.

Висновки. У сучасних умовах трансформації освіти питання формування soft skills набуває особливої ваги, оскільки саме ці навички забезпечують здатність людини успішно взаємодіяти в суспільстві, адаптуватися до змін і досягати професійного й особистісного розвитку. Досліджено, що поєднання розвитку емоційного інтелекту з формуванням лідерських компетентностей є ключовою умовою ефективного освітнього процесу. Емоційна грамотність і здатність до співпраці створюють основу для формування вміння керувати собою та іншими, тоді як лідерські навички забезпечують ініціативність і здатність до прийняття рішень. Проаналізовано педагогічні моделі, що доводять результативність тренінгових, проєктних і технологічно-орієнтованих методів навчання, зокрема застосування VR/AR середовищ для розвитку емоційної культури та соціальної взаємодії.

Сформовані рекомендації можуть бути використані в практиці дошкільних закладів, шкіл та університетів. Вони є основою для розроблення навчальних програм, курсів і модулів, спрямованих на розвиток соціально-емоційних компетентностей, критичного мислення, комунікації та відповідальності. Отримані результати мають прикладне значення для підготовки педагогів, формування освітнього середовища, орієнтованого на особистісний розвиток, і впровадження інноваційних підходів у навчальний процес.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні педагогічних умов, за яких розвиток soft skills відбувається як безперервний процес від дошкільного до вищого рівня освіти. Практична цінність полягає в можливості використання

запропонованої моделі формування гнучких навичок під час модернізації освітніх програм, удосконалення педагогічної підготовки та впровадження компетентнісного підходу. Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробленні системи оцінювання рівня сформованості soft skills у дітей і студентів, дослідженні впливу цифрових технологій на розвиток емоційного інтелекту, а також у створенні педагогічних інструментів для інтеграції соціально-емоційного навчання в освітній процес на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. Емоційний інтелект у XXI столітті як один з найважливіших soft-skills освітнього процесу / Ю. Коробко та ін. *Академічні візії*. 2023. № 24. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/583/538> (дата звернення: 01.10.2025).

2. Гарань Н., Замороцька В., Колесник К. Розвиток «soft skills» студентської молоді у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 1 (103). С. 23–32. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284520](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284520) (дата звернення: 01.10.2025).

3. Савченкова М. Формування soft skills як основа професійної мобільності фахівців у сучасному освітньому процесі. *Ментальне здоров'я*. 2025. № 1. С. 25–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2005/2025-1.5> (дата звернення: 01.10.2025).

4. Soft skills and their importance in the labour market under the conditions of Industry 5.0 / M. Poláková et al. *Heliyon*. 2023. Vol. 9. No. 8. Article e18670. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e18670> (дата звернення: 01.10.2025).

5. Синиця А. Soft skills: сутність поняття, структура, види та їх місце в освітньому процесі. «*Current scientific opinions on the development of current education*» : The XXIV International Scientific and Practical Conference, Milan, Italy,

June 19–21, 2023. Milan, 2023. С. 189–192. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/Current-scientific-opinions-on-the-development-of-current-education.pdf#page=190> (дата звернення: 01.10.2025).

6. Дорошко І., Малихіна О., Туріщева Л. Вивчення проблем розвитку лідерських soft skills компетенцій сучасних здобувачів ЗВО. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2024. № 2. С. 91–95. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2024.2.18> (дата звернення: 01.10.2025).

7. Степанова Н. Розвиток soft skills майбутніх педагогів під час викладання громадянознавчих курсів у закладі вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 1 (208). С. 35–38. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1\(208\)-35-38](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1(208)-35-38) (дата звернення: 01.10.2025).

8. Протас О., Форостюк І., Дещенко О. Аналіз передових підходів до навчання soft skills у контексті реформування вищої освіти України. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17060122> (дата звернення: 01.10.2025).

9. Литвинова С. Технологія використання імерсивних технологій для формування емоційного інтелекту учнів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2025. Т. 107. № 3. С. 135–152. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746017/1/09%2B6021%20%281%29.pdf> (дата звернення: 01.10.2025).

10. Чобанян А. Сучасні методики розвитку навичок soft skills дітей середнього шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку: оглядовий аспект. *Inclusion and Diversity*. 2023. С. 38–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/inclusion/2023.spec.8> (дата звернення: 01.10.2025).

11. Sharipov S., Jabbarova A. Enhancing soft skills (ei) in leadership and management. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*. 2024. Vol. 5,

No. 09. P. 224–229. URL: <https://mentaljournal-jspu.uz/index.php/mesmj/article/view/750/767> (дата звернення: 01.10.2025).

12. Coronado-Maldonado I., Benítez-Márquez M. Emotional intelligence, leadership, and work teams: A hybrid literature review. *Heliyon*. 2023. Vol. 9. Iss. 10. Article e20356. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e20356> (дата звернення: 01.10.2025).

13. AlAfnan M., Dishari S., MohdZuki S. Developing soft skills in the artificial intelligence era: Communication, business writing, and composition skills. *Journal of Artificial Intelligence and Technology*. 2024. Vol. 4. No. 4. P. 305–317. DOI: <https://doi.org/10.37965/jait.2024.0496> (дата звернення: 01.10.2025).

14. Bataklar S., Toy Z. Soft skills acquisition for engineering undergraduates in Turkey: A soft skills course design. *International Journal of Social Sciences and Education Research*. 2023. Vol. 9. No. 2. P. 144–156. DOI: <https://doi.org/10.24289/ijsser.1260896> (дата звернення: 01.10.2025).

15. Козій О. Роль емоційного інтелекту як soft skills у диригентсько-хоровій підготовці сучасного вчителя музичного мистецтва. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2025. № 1. С. 9–14. DOI: <https://doi.org/10.24195/artstudies.2025-1.2> (дата звернення: 01.10.2025).

16. Камінська І. Формування «м'яких навичок» (soft skills) як основа організації якісного освітнього процесу. *Наукові записки молодих учених*. 2023. № 12. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/2056/pdf> (дата звернення: 01.10.2025).

17. Lokhvytska, L., Martovytska, N., Kolomiiets, O., Sheleg, T. E-learning in developing interaction with the environment as soft skills in 6-year-old children (on the example of preschool educational institutions in Ukraine and France). *E-learning and enhancing soft skills*. Cham: Springer, 2025. P. 157–176. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-82243-8_9 (дата звернення: 01.10.2025).

18. Павлов М. Що таке soft skills. *Onpage School*. URL:
<https://onpage.school/soft-skills/> (дата звернення: 01.10.2025).